

Віктор ЦЕПІНЬ,

orcid.org/0009-0009-2369-4969

ад'юнкт штатний науково-організаційного відділу

Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

(Львів, Україна) cepin@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МИСЛЕННЯ НА ЗРОСТАННЯ У МАЙБУТНІХ ВІЙСЬКОВИХ ЛІДЕРІВ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті розглянуто особливості формування мислення на зростання у майбутніх військових лідерів у вищих військових навчальних закладах, а саме тип мислення, який відображає наше переконання у тому, що людині все під силу.

Одною із нерозв'язаних поки що проблем військової освіти України слід вважати формування мислення на зростання у майбутніх військових лідерів, що побудовані на досвіді минулих війн, а також війни сьогодення з моделюванням тенденцій його майбутнього розвитку.

Виявлено що через новий соціальний статус, формування нових життєвих цінностей, орієнтирів і потреб майбутніх військових лідерів, а також інших психологічних та педагогічних аспектів курсантського віку дозволяє повною мірою впроваджувати формування розвитку мислення на зростання.

Розуміння різниці між фіксованим мисленням і мисленням на зростання, є вирішальним для трансформації військового лідерства в майбутньому, оскільки допомагає лідерам приймати виклики і розглядати невдачі як можливості для навчання і зростання. Для ефективного формування мислення на зростання слід встановлювати цілі та наставницькі відносини для направлення лідерів в їхньому особистому та професійному розвитку.

Проведений аналіз результатів досліджень, теоретичних праць, нормативних документів, засвідчив що формування мислення на зростання у майбутніх військових лідерів у вищих військових навчальних закладах є мало дослідженою темою, якщо брати до уваги війну сьогодення з урахуванням уроків, якої дасть змогу бути більш адаптивними і гнучкими до викликів воєнного стану та інших загроз.

Автором відзначається важливість формування мислення на зростання саме у майбутніх військових лідерів, адже освітня діяльність у вищих військових навчальних закладах є результатом роботи через новий соціальний статус, формування нових життєвих цінностей, орієнтирів і потреб майбутніх військових лідерів, а також інших психолого-педагогічних аспектів курсантського віку, що дозволяє повною мірою наскрізно впроваджувати методики розвитку мислення на зростання.

Тож дослідження різних теорій та методик науковців, аналіз структури особистості є важливими компонентами, які дозволяють побачити та впровадити особливості формування мислення на зростання в майбутніх військових лідерів.

Ключові слова: *мислення на зростання, особливості формування, військове лідерство, військовий лідер, методика, дослідження, характеристики, професійна підготовка, стратегії розвитку, вищий військовий навчальний заклад.*

Victor TSEPIN,

orcid.org/0009-0009-2369-4969

Adjunct Staff Member at the Scientific and Organizational Department

Hetman Petro Sahaidachnyi National Army Academy

(Lviv, Ukraine) cepin@ukr.net

FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF GROWTH-ORIENTED THINKING AMONG FUTURE MILITARY LEADERS IN HIGHER MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS

This article examines the characteristics of the development of a growth mindset among future military leaders in higher military educational institutions, specifically the type of mindset that reflects our belief that anything is possible.

One of the unresolved issues in Ukraine's military education is the development of a growth mindset among future military leaders—a mindset grounded in the lessons of past wars and the current conflict, and informed by projections of future trends.

It has been found that due to the new social status, the formation of new life values, guidelines, and needs of future military leaders, as well as other psychological and pedagogical aspects of cadet age, it is possible to fully implement the development of a growth mindset.

Understanding the difference between a fixed mindset and a growth mindset is crucial for transforming military leadership in the future, as it helps leaders embrace challenges and view setbacks as opportunities for learning and

growth. To effectively foster a growth mindset, leaders should set goals and establish mentoring relationships to guide leaders in their personal and professional development.

An analysis of research results, theoretical works, and normative documents has shown that the development of growth mindset in future military leaders at higher military educational institutions is an under-researched topic, especially when considering the current war and the lessons it offers, which would enable them to be more adaptive and flexible in the face of the challenges of martial law and other threats.

The author emphasizes the importance of fostering a growth mindset specifically among future military leaders, since educational activities in higher military educational institutions result from work aimed at establishing a new social status, shaping new life values, guidelines, and needs of future military leaders, as well as other psychological and pedagogical aspects of cadet age, which allows for the full and comprehensive implementation of methods for developing a growth mindset.

Therefore, the study of various theories and methodologies developed by researchers, as well as the analysis of personality structure, are key components that enable us to identify and implement strategies for fostering growth-oriented thinking in future military leaders.

Key words: *growth mindset; characteristics of formation; military leadership; military leader; methodology; research; characteristics; professional training; development strategies; higher military educational institution.*

Постановка проблеми. Швидкі темпи розвитку військового озброєння, військової техніки, технологій, інтенсивності зміни обставин на полі бою та інформаційного середовища, застосування різного роду комунікацій у взаємодії з підлеглим особовим складом система військової освіти потребує гнучкості та нововведень, щоб забезпечити якісну підготовку майбутніх військових лідерів щодо викликів і загроз у майбутньому.

Щодо нововведень нам слід згадати швидке освоєння нових технологій, а саме застосування безпілотних літальних апаратів (БПЛА), захоплення інновацій в підпорядкованому підрозділі, готовність до експериментів щодо впровадження нових засобів зв'язку, а також постійне самонавчання та підвищення кваліфікації.

Одною із нерозв'язаних поки що проблем військової освіти України слід вважати формування мислення на зростання у майбутніх військових лідерів, що побудовані на досвіді минулих війн, а також війни сьогоденної з моделюванням тенденцій його майбутнього розвитку (Бойко та ін., 2025).

Проблематика формування мислення на зростання у майбутніх військових лідерів полягає у зміні «фіксованого мислення», а саме коли навички та уміння вважаються незмінними. Один із варіантів розв'язання проблеми, може бути впровадження практик щодо створення позитивної морально-психологічної атмосфери, у якій цінується наполегливість та самовдосконалення.

Розуміння різниці між фіксованим мисленням і мисленням на зростання, є вирішальним для трансформації військового лідерства в майбутньому, оскільки допомагає лідерам приймати виклики і розглядати невдачі як можливості для навчання і зростання. Для ефективного формування мислення на зростання слід встановлювати цілі та наставницькі відносини для направлення

лідерів в їхньому особистому та професійному розвитку (Культивування трансформації, 2023).

Тому зважаючи на вищесказане, щодо розвитку формування мислення на зростання саме у майбутніх військових лідерів, виникає актуальне завдання щодо формування в них нових життєвих цінностей, орієнтирів і потреб, а також інших психолого-педагогічних аспектів курсантського віку, що дозволяє повною мірою наскрізно впроваджувати технологію розвитку мислення на зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі формування мислення на зростання присвячено значну кількість досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців. Так, філософські, теоретичні, методичні аспекти концепції мислення на зростання розкрито в доробках зарубіжних дослідників, а саме: (С. Dweck – Змініть спосіб мислення і розкрийте свій потенціал (Mindset) (С. Dweck, 2024), David Yeager – Мислення, що сприяє стійкості: коли студенти вірять, що особистісні характеристики можна розвивати (David Yeager, 2012); Angela Duckworth – Крок за кроком. Як ентузіазм і наполегливість ведуть до мети (Angela Duckworth, 2018); Tenelle Porter & Diego Catalán Molina – втручання вчителів, спрямовані на формування мислення на зростання, сприяють підвищенню успішності в ранньому підлітковому віці (Tenelle Porter & Diego Catalán Molina, 2021); J. Dewey – навчання через досвід, дитина центр процесу, освіта як безперервний процес, розвиток навиків мислення, школа як соціальний інститут, практична користь (Кравцова, 2018); К. Duncker – Якісне (експериментальне та теоретичне) дослідження продуктивного мислення (розв'язання зрозумілих проблем) (К. Duncker, 2012); Р. Пол та Л. Елдер – цифровізація освіти, формування лідерства, безперервна освіта, компетентісний підхід (Paul R., & Elder, L., 2009) і вітчизняних (Н. Макаренко, А. Боднар – особливості професійного

самовизначення особистості на етапі навчання у ВНЗ (Боднар, Макаренко, 2006) та ін.)).

Особливо актуальним є мислення на зростання для майбутніх військових лідерів в умовах сьогодення так як воно забезпечує: безперервний розвиток, швидшу адаптацію до викликів та військових загроз, інновацію та зміни, лідерство в умовах безпосередніх бойових дій, проактивність і є основними чинниками нашого дослідження (Культивування трансформації, 2023).

Мета статті – полягає в розкритті психологічних та педагогічних основ формування мислення на зростання майбутніх військових лідерів в процесі навчання у вищому військовому навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу. У постійно мінливому світі військового лідерства розрізнення між фіксованим і мисленням на зростання може бути ключовим фактором ефективної трансформації. Військові лідери часто стикаються з ситуаціями, що вимагають адаптивності та навчання – процесів, тісно пов'язаних з їхнім мисленням. Що може допомогти майбутнім військовим лідерам розвинути мислення на зростання. Прийняття безперервного навчання, регулярне отримання зворотного зв'язку, відзначення зусиль, а не результатів, та вихід із зони комфорту – це лише деякі із запропонованих методів. Ці стратегії не є суто теоретичними, вони слугують практичними інструментами для військових лідерів, які можуть моделювати та просувати їх у своїх командах та підрозділах (Культивування трансформації, 2023).

Особистісний рівень військового лідерства ґрунтується на поєднанні характеру і професійної компетентності військових лідерів та реалізується шляхом формулювання мети, спрямування до неї та мотивування особового складу виконувати завдання за призначенням. До особистісного (безпосереднього) військового лідерства відносяться військові лідери тактичного рівня військового управління. Військове лідерство на особистісному (безпосередньому) рівні проявляється на основі властивостей характеру військового лідера, а саме: ментальних, фізичних і вольових. Основні дії особистісного (прямого, безпосереднього) військового лідерства поділяються на:

- безпосередній вплив (комунікація, прийняття рішень, мотивування);
- операційні дії (планування, підготовка, виконання, оцінювання);
- вдосконалення (вивчення, розвиток, впровадження), (Доктрина розвитку військового лідерства у Збройних Силах України, 2020).

Тому, властивості характеру критично необхідні для формування мислення на зростання та

прийняття рішень у непередбачуваних (кризових, критичних) ситуаціях подальшої військової служби, повсякденної і бойової діяльності.

Крім того, культивування культури постійного вдосконалення та стійкості підкреслюється як критично важливий аспект трансформаційного лідерства. Заохочення експериментів, підтримання прозорої комунікації, проведення групових тренінгів із стійкості та визнання невеликих перемог виділяються як найважливіші практики. Ці заходи забезпечують адаптивність та інноваційність військових лідерів та їхніх команд, підкреслюючи значну різницю між фіксованим та мисленням на зростання у створенні середовища, сприятливого для постійного вдосконалення та успіху (Культивування трансформації, 2023).

Тому прийняття цієї різниці не тільки покращує індивідуальні результати, а й сприяє розвитку самої організації. Зрештою, йдеться про створення середовища, в якому вся команда відчуває себе спроможною зростати, впроваджувати інновації та процвітати разом.

Поняття мислення на зростання сприймає виклики як можливість і вважає зусилля шляхом до майстерності. Військові лідери з таким світоглядом розглядають невдачі як можливість для навчання. Вони заохочують свій особовий склад братися за складні завдання, сприяючи розвитку культури інновацій та постійного вдосконалення. Такий менталітет приносить користь як окремим військовим лідерам, так і підрозділу в цілому. Військовий лідер з мисленням на зростання зосереджується на колективному успіху, сприяючи командній роботі та спільному навчанню та розвитку кожного окремо взятого (Культивування трансформації, 2023).

Ми проаналізували матеріали дослідників і виявили що за теорією трансформаційного лідерства яке об'єднує всі навички, ефективний лідер створює перспективне бачення майбутнього, що мотивує і надихає людей перейнятися цим баченням, управляє процесом досягнення цього бачення, створює команду і тренує її так, щоб зробити більш ефективною в досягненні цілей, визначених баченням (Бойко, 2020).

Також слід взяти до уваги ціннісні теорії лідерства котрі отримали свій розвиток порівняно недавно (кінець 1980-х – 1990-ті роки). Ціннісне лідерство можна розглядати як особливий вид гібриду мотиваційного й емоційного лідерства, розвиненого до якісно більш високого рівня. Ціннісний лідер формує мислення на зростання і підтримку в організації цінностей, які організують вдосконалення послідовників (Бойко, 2020).

Дослідження теорії Херсі та Бланшара щодо ситуаційної теорії лідерства, показали що стилі лідерства залежать від "досвідченості" керівників. Досвідченість вважається не вікова категорія, а здатність нести відповідальність за свою поведінку, бажання досягти мети, досвід та компетентність (Керівництво та лідерство, 2026).

Отже, трансформаційне, ціннісне та ситуаційне лідерство офіцера є основними теоріями військового лідерства, зокрема у формуванні мислення на зростання.

З нашого дослідження випливає що слід також розглянути різні структури особистості для повного розуміння, яка ж структура підходить нам. У науковій літературі не існує однієї структури особистості, тому дослідники та науковці звертаються до різних, а саме: психоаналітичної (інстинкти, моральні установки та механізми самозбереження), когнітивної (сприйняття, інтерпретації) та гуманістичної (цілісність, унікальність, і прагнення до зростання) (Структура особистості, 2025).

Щодо структури особистості, розробленої Г. Костюком (Костюк, 1989) варто підсумувати що мислення на зростання майбутніх військових лідерів не є просто набір знань, а процес формування структури особистості, який керується через здобуття вищої військової освіти та розширює можливості особистості та його самосвідомість.

Перш, ніж перейти до порівняння досліджень інших науковців з позиції формування мислення на зростання та з метою більш аргументованого обґрунтування педагогічних та психологічних основ формування мислення на зростання майбутніх військових лідерів, представлю визначення поняття «мислення на зростання» доктором К. Двек.

Зі слів доктора К. Двек, яка досліджує концепцію мислення на зростання (growth mindset): «Людина яка вірить у зростання, переконана що важливі особисті якості можна розвинути, доклавши зусиль. Люди можуть кардинально відрізнятись, народжуватись з різними талантами, здібностями, захопленнями й темпераментом, але всі здатні змінитися й удосконалитися завдяки старанням і досвіду» (Керол Двек, 2024).

Також слід зазначити характеристики мислення на зростання досліджені доктором К. Двек. Мислення на зростання це стан розуму, який передбачає, що здібності, інтелект, таланти та інші подібні якості можна розвинути завдяки навчання та зусиллям. Мислення на зростання, також підкреслює, що виклики та невдачі є частиною процесу навчання, до якого ми можемо адаптуватися і в

результаті насолоджуватись процесом. Мислення на зростання сприяє навчання, мотивації, продуктивності та стійкості. Люди з мисленням на зростання, як правило, докладають більше зусиль, приймають зміни та виклики і використовують зворотний зв'язок як можливість для навчання (Michael Vallejo, 2023).

Знання цих характеристик мислення на зростання для майбутніх військових лідерів, допоможе в переході від фіксованого мислення до мислення на зростання. Мислення на зростання, є безперервним процесом, який можна розвивати. Мета характеристик полягає в тому, щоб визначити, де і коли ми застосовуємо фіксоване мислення і як ми можемо вдосконалити себе, де це можливо. Задаючи правильні питання, ми можемо стати більш гнучкими, стійкими та мотивованими для подолання труднощів, які підкидає нам життя.

Навчання відкриває шлях до кращого самопочуття та довголіття, але успіх у ВВНЗ далеко не гарантований. Переконавання майбутніх військових лідерів щодо своїх здібностей є частиною психологічного багажу, який вони несуть із собою протягом навчання. Тут ми показуємо, що втручання педагога (наставника), спрямоване на формування мислення на зростання, може покращити мислення та досягнення майбутніх військових лідерів, які мають труднощі, а також змінити мислення педагогів у цьому процесі, створюючи передумови для більшого зростання в майбутньому (Tenelle Porter & Diego Catalán Molina, 2021).

Дослідження Р. Кеттела щодо рухомого та кристалізованого інтелектів показують що після підліткового віку рухомий інтелект починає погіршуватися, однак кристалізований інтелект навпаки протягом дорослого життя розвивається на що слід звертати увагу в нашому дослідженні щодо майбутніх військових лідерів (Кристалізований інтелект, 2022).

К. Г. Юнг під час свого дослідження виділяє чотири основні психічні функції: мислення, відчуження, відчуття й інтуїцію, на підставі чого утворюються типи людей, в яких розвинуті ті або інші функції. За переконаннями Юнга, психіка дитини при народженні не є "чистою грифельною дошкою", а містить певні структури (архетипи), що надалі впливають на її розвиток, формування її "Я" та способи взаємодії зі світом (Аналітична теорія, 2026).

Для порівняння відповідно до піраміди потреб А. Маслоу, де ідея полягає в тому, що всі потреби поділяються на кілька рівнів: фізіологічні, потреби в безпеці, соціальні, потреби в повазі та в самореалізації, нашу увагу привертає що в перспективі

вона повинна допомогти майбутнім військовим лідерам розуміти їх мотивацію, вибудувати поведінку команди та створювати умови для розкриття здібностей, а також формування мислення на зростання (Піраміда Маслоу, 2024).

Вивчаючи дослідження Фредеріка Герцберга, який розробив двофакторну теорію мотивації, що містить чинники гігієни (зарплата, умови праці) і мотиваційні чинники (визнання, можливість зростання). Згідно з його баченням, для досягнення задоволення необхідно не тільки усунути подразники, а й забезпечити чинники, що стимулюють до активної дії (Загальна психологія, 2024).

Педагогічні основи формування мислення на зростання майбутніх військових лідерів у ВВНЗ на нашу думку повинні базуватися на компетентнісному підході, психологічному забезпеченні (діагностика, розвиток якостей і здібностей) та інкорпорації досвіду провідних країн. Формування базується на поєднанні військово-професійної підготовки, морально-психологічної стійкості, здатності до прийняття рішень та розвитку лідерського потенціалу майбутніх військових лідерів.

Щодо компетентності то як зауважує у своїй монографії О. В. Бойко це «Інтегрована характеристика якостей особистості, результат підготовки випускника ВВНЗ для виконання діяльності в певних професійних і соціально-особистісних галузях (компетенціях), який визначається необхідним обсягом і рівнем знань та досвіду у певному виді діяльності» (Бойко, 2020).

Стосовно психологічного забезпечення щодо діагностики розвитку якостей та здібностей, визначення чинників розвитку мислення на зростання та створення комплексної цільової програми то на нашу думку слід застосовувати методики діагностики лідерських якостей, загальної здатності до управлінської діяльності, визначення рівня емоційного інтелекту, потенціалу лідера, самооцінки лідера, типу лідера та ін. (Посібник психодіагностики лідерських якостей військовослужбовців, 2023).

Тому, беручи системний підхід щодо орієнтації на формування мислення на зростання майбутніх військових лідерів, що забезпечують реалізацію професійних компетентностей, сучасна парадигма військової освіти передбачає оновлення лідерської компетентності, де ключовим є не лише знання, а й особистісна готовність до відповідальності.

Тож дослідження різних теорій та методик науковців, аналіз структури особистості є важливими компонентами, які дозволяють побачити та впровадити особливості формування мислення на зростання в майбутніх військових лідерів.

Отже, формування мислення на зростання полягає перш за все у зміні способу мислення, ставлення до критики та здібностей, сприймаючи їх як такі, що розвиваються через старання, випробовування, невдачі та навчання для розкриття свого потенціалу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, нами проаналізовано психологічні та педагогічні основи формування мислення на зростання в майбутніх військових лідерів під час навчання у вищому військовому навчальному закладі під впливом чинників сьогодення в умовах воєнного стану.

Формування мислення на зростання полягає у зміні «фіксованого мислення», підвищенні особистісного рівня на поєднанні характеру і професійної компетентності військових лідерів, впровадження практик та методик розвитку, створення здорової атмосфери в колективі, що цінує наполегливість та самовдосконалення в майбутніх військових лідерів.

Напрямами нових досліджень, які можуть доповнювати нашу наукову роботу або ґрунтуватися на ній: уточнення, вивчення та впровадження методологічних підходів, характеристик щодо впровадження формування мислення на зростання в майбутніх військових лідерів у вищих військових навчальних закладах під впливом факторів та за умов воєнного стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Культивування трансформації: сила мислення, орієнтованого на розвиток, у лідерстві URL: <https://www.jointhecollective.com/article/growth-mindset-strategies-for-emerging-leaders/> (дата звернення: 28.11.2025).
2. Трансформація навчання в галузі оборони для нового покоління та вимог сучасних конфліктів URL: <https://www.middle-east. Kearney.com/industry/aerospace-defense/article/transforming-defense-learning-for-a-new-generation-and-the-demands-of-modern-conflicts> (дата звернення: 02.12.2025).
3. 5 характеристик мислення на зростання, Michael Vallejo, 2023, URL: <https://mentalhealthcenterkids.com/blogs/articles/characteristics-of-a-growth-mindset> (дата звернення: 02.12.2025)
4. Доктрина розвитку військового лідерства у Збройних Силах України – Генеральний штаб Збройних Сил України від 1 грудня 2020 р. № ВКП7-00(03).01. С. 27 URL: https://dovidnykmpz.info/wp-content/uploads/2020/12/Doktryna_rozvytku_viykovoho_liderstva_v_Zbroynykh_sylakh_Ukrainy_compressed.pdf
5. О. Бойко, В. Ляшенко, В. Шидлюк. Вивчені уроки досвіду змішаного навчання у системі професійної військової освіти: Молодь і ринок № 1 (233), 2025. С. 7–13.

6. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / За ред. Л. М. Проколієнко; Уклад. В. В. Андрієвська, Г. О. Балл, О. Т. Губко, О. В. Проскура. К. : Рад. шк., 1989. 608 с.
7. Бойко О. В. Теорія і методика формування лідерської компетентності офіцерів Збройних сил України : монографія / О. В. Бойко. Житомир : Вид. О. О. Євенок, 2020. 667 с.
8. Керівництво та лідерство. Ситуаційні підходи. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/management/13347/> (дата звернення: 08.01.2026).
9. Структура особистості. URL: <https://psychology.space/psypedia-post/struktura-osobystosti/> (дата звернення: 08.01.2026).
10. Керол Двек. Змініть спосіб мислення і розкрийте свій потенціал. Наш Формат, Київ, 2024. 302 с.
11. Що таке кристалізований та рухомий інтелект? URL: <https://giuntipsy.com.ua/news/shcho-take-krystalizovanyu-i-tekuchyu-intelekt-154/> (дата звернення: 09.01.2026).
12. Аналітична теорія особистості: Карл Густав Юнг. URL: <https://studentam.net.ua/content/view/3209/86/> (дата звернення: 10.01.2026).
13. Що таке піраміда потреб Маслоу? URL: <https://imaris.ua/ua/blog/shho-take-piramida-potreb-maslou/> (дата звернення: 10.01.2026).
14. Загальна психологія в дії: практичні приклади застосування теорій. URL: <https://optima.college/news/zagalna-psihologiya-v-diji-praktichni-prikladi-zastosuvannya-teoriy> (дата звернення: 10.01.2026).
15. Девід Ягер. Спосіб мислення, що сприяє розвитку стійкості: коли учні вірять, що особистісні якості можна розвинути. URL: https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=IxMgjf8AAAAJ&citation_for_view=IxMgjf8AAAAJ:qxL8FJ1GzNcC (дата звернення: 22.01.2026).
16. Angela Duckworth. Крок за кроком. Як ентузіазм і наполегливість ведуть до мети. Наш Формат, Київ, 2018. 312 с.
17. Tenelle Porter & Diego Catalán Molina. Впровадження вчителями підходу, орієнтованого на розвиток, сприяє підвищенню успішності учнів у ранньому підлітковому віці. URL: https://www.researchgate.net/publication/355165738_Growth_Mindset_Intervention_Delivered_by_Teachers_Boosts_Achievement_in_Early_Adolescence.
18. Кравцова Н.Г. Єдність теорії та практики в контексті «Реконструкції у філософії» Джона Дьюї: педагогічні аспекти. Інноваційна педагогіка. Випуск 6. 2018.
19. К. Дункер. Якісне (експериментальне та теоретичне) дослідження продуктивного мислення (розв'язання зрозумілих проблем) URL: https://www.researchgate.net/publication/232485936_Duncker_K_A_qualitative_experimental_and_theoretical_study_of_productive_thinking_solving_of_comprehensible_problems_Pedagogical_Seminary_and_Journal_of_Genetic_Psychology_33_642-708.
20. Paul R., & Elder, L. (2009). Посібник з концепцій та інструментів критичного мислення, видавництво «Фонд критичного мислення». Guide to Critical Thinking Concepts and Tools, Foundation for Critical Thinking Press.
21. Н. Макаренко, А. Боднар. Особливості професійного самовизначення особистості на етапі навчання у ВНЗ. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/7034>.
22. Методичний посібник. Психодіагностика лідерських якостей військовослужбовців – науково-дослідний центр гуманітарних проблем збройних сил України від 24 квітня 2023 с.10-67 р.<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735409/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%20%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D1%85%20%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%B9.pdf>.

REFERENCES

1. Kulyvuvannya transformatsii: syla myslennia, oriientovanoho na rozvytok, u liderstvi [Fostering Transformation: The Power of Growth Mindset in Leadership] URL: <https://www.jointhecollective.com/article/growth-mindset-strategies-for-emerging-leaders/>
2. Transformatsiia navchannia v haluzi oborony dlia novoho pokolinnia ta vymoh suchasnykh konfliktiv [Transforming defense education for the next generation and the demands of modern conflicts] URL: <https://www.middle-east.kenarney.com/industry/aerospace-defense/article/transforming-defense-learning-for-a-new-generation-and-the-demands-of-modern-conflicts>
3. Michael Vallejo, 2023, 5 kharakterystyk myslennia na zrostantnia [5 Characteristics of Growth Mindset] URL: <https://mentalhealthcenterkids.com/blogs/articles/characteristics-of-a-growth-mindset>
4. Doktryna rozvytku viiskovoho liderstva u Zbroinykh Sylakh Ukrainy – Heneralnyi shtab Zbroinykh Syl Ukrainy vid 1 hrudnia 2020 r. № VKP7-00(03).01. S. 27 [Doctrine on the Development of Military Leadership in the Armed Forces of Ukraine – General Staff of the Armed Forces of Ukraine, December 1, 2020] URL: https://dovidnykmpz.info/wpcontent/uploads/2020/12/Doktryna_rozvytku_viiskovoho_liderstva_v_Zbroinykh_sylakh_Ukrainy_compressed.pdf [in Ukrainian].
5. O. Boiko, V. Liashenko, V. Shydliukh. (2025) Vyvchenni uroky dosvidu zmishanoho navchannia u systemi profesiinoi viiskovoi osvity [Lessons Learned from Blended Learning in the Military Vocational Education System]: Molod i rynek № 1 (233), 2025. 7–13 [in Ukrainian].
6. Kostiuk H. S. (1989) Navchalno-vykhovnyi protses i psykhiichni rozvytok osobystosti [The Educational Process and Psychological Development of the Individual] / Za red. L. M. Prokoliienko; Uklad. V. V. Andriiivska, H. O. Ball, O. T. Hubko, O. V. Proskura. K. : Rad. shk., 1989. 608 [in Ukrainian].

7. Boiko O. V. (2020) Teoriia i metodyka formuvannia liderskoi kompetentnosti ofitseriv Zbroinykh syl Ukrainy [Theory and Methods of Developing Leadership Competence Among Officers of the Armed Forces of Ukraine] : monohrafiia / O. V. Boiko. Zhytomyr : Vyd. O. O. Yevenok, 2020. 667 [in Ukrainian].

8. Kerivnytstvo ta liderstvo. Sytuatsiini pidkhody. [Management and Leadership. Situational Approaches.] URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/management/13347/> [in Ukrainian].

9. Struktura osobystosti. [Personality Structure] URL: <https://psychology.space/psypedia-post/struktura-osobystosti/> [in Ukrainian].

10. Kerol Dvek (2024). Zminit sposib myslennia i rozkryite svii potentsial. [Change your mindset and unlock your potential.] Nash Format, Kyiv, 2024. 302 [in Ukrainian].

11. Shcho take krystalizovanyi ta rukhomyi intelekt? [What are crystallized and fluid intelligence?] URL: <https://giuntipsy.com.ua/news/shcho-take-krystalizovanyy-i-tekuchyy-intelekt-154/> [in Ukrainian].

12. Analitychna teoriia osobystosti: Karl Hustav Yunh. [Analytical Theory of Personality: Carl Gustav Jung.] URL: <https://studentam.net.ua/content/view/3209/86/> [in Ukrainian].

13. Shcho take piramida potreb Maslou? [What is Maslow's hierarchy of needs?] URL: <https://imaris.ua/ua/blog/shho-take-piramida-potreb-maslou/> [in Ukrainian].

14. Zahalna psykholohiia v dii: praktychni pryklady zastosuvannia teorii. [General Psychology in Action: Practical Examples of How Theories Are Applied.] URL: <https://optima.college/news/zagalna-psihologiya-v-diji-praktychni-prikladni-zastosuvannya-teorii> [in Ukrainian].

15. Devid Yaher. Sposib myslennia, shcho spryiaie rozvytku stiikosti: koly uchni viriat, shcho osobystisni yakosti mozna rozvynuty. [Mindsets that promote resilience: When students believe that personal characteristics can be developed] URL: https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=lxMgjf8AAAAAJ&citation_for_view=lxMgjf8AAAAJ:qxL8FJ1GzNcC

16. Angela Duckworth (2018). Krok za krokom. Yak entuziazm i napolehlyvist vedut do mety. [Step by step. How enthusiasm and perseverance lead to success.] Nash Format, Kyiv, 2018. 312 [in Ukrainian].

17. Tenelle Porter & Diego Catalán Molina (2021). Vprovadzhennia vchyteliamy pidkhodu, oriientovanoho na rozvytok, spryiaie pidvyshchenniu uspishnosti uchniv u rannomu pidlitkovomu vitsi. [Growth Mindset Intervention Delivered by Teachers Boosts Achievement in Early Adolescence.] URL: https://www.researchgate.net/publication/355165738_Growth_Mindset_Intervention_Delivered_by_Teachers_Boosts_Achievement_in_Early_Adolescence

18. Kravtsova N. (2018) Yednist teorii ta praktyky v konteksti «Rekonstruktsii u filosofii» Dzhona Diui: pedahohichni aspekty. [The Unity of Theory and Practice in the Context of John Dewey's "Reconstruction in Philosophy": Pedagogical Aspects.] Innovatsiina pedahohika. Vypusk 6. [in Ukrainian].

19. K. Dunker (2012). Yakisne (eksperymentalne ta teoretychne) doslidzhennia produktyvnoho myslennia (rozviazannia zrozumilykh problem) [A qualitative (experimental and theoretical) study of productive thinking (solving well-defined problems)] URL: https://www.researchgate.net/publication/232485936_Dunker_K_A_qualitative_experimental_and_theoretical_study_of_productive_thinking_solving_of_comprehensible_problems_Pedagogical_Seminary_and_Journal_of_Genetic_Psychology_33_642-708

20. Paul R., & Elder, L. (2009). Posibnyk z kontseptsii ta instrumentiv krytychnoho myslennia, vydavnytstvo «Fond krytychnoho myslennia». [Guide to Critical Thinking Concepts and Tools, Foundation for Critical Thinking Press]

21. N. Makarenko. Osoblyvosti profesiinoho samovyznachennia osobystosti na etapi navchannia u VNZ. [Characteristics of professional self-determination during university studies.] URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/7034> [in Ukrainian].

22. Metodychnyi posibnyk. Psykhodiahnostyka liderskykh yakosteï viiskovoslužbovtiv – naukovo-doslidnyi tsentr humanitarnykh problem zbroinykh syl ukrainy vid 24 kvitnia 2023 r. [Psychological Assessment of Leadership Qualities in Military Personnel – Research Center for Humanitarian Issues of the Armed Forces of Ukraine, April 24, 2023] <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735409/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%20%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D1%85%20%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%B9.pdf> 10-67 [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 03.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

